

VLADIMÍR PODBORSKÝ

SYMPOZIUM O NEOLITU STŘEDNÍ EVROPY V TĚŠETICÍCH-KYJOVICÍCH

V roce 1974 uplynulo 10 let od doby, kdy katedra prehistorie filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně zahájila ve spolupráci s Jihomoravským muzeem ve Znojmě dlouhodobý archeologický výzkum neolitického sídliště s moravskou malovanou keramikou v Sutnách u Těšetic-Kyjovic. Ačkoliv výzkumné práce neprobíhaly zpočátku zcela pravidelně a v dostatečně širokém záběru, stalo se desetileté výročí výzkumu příležitostí k uspořádání konference k problémům středoevropského neolitu.

Tato konference, označená jako Sympozium o neolitu střední Evropy, se konala ve dnech 9.—13. září 1974 v archeologické stanici v Těšeticích-Kyjovicích. Zúčastnilo se jí na čtyřicet československých odborníků — archeologů i specialistů příbuzných oborů —, dále šest zahraničních badatelů, řada zájemců, zástupců různých organizací a složek a posluchači prehistorie brněnské katedry. Zvláště potěšitelná byla účast specialistů ze socialistických zemí, jmenovitě z Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky a Maďarské lidové republiky; je třeba litovat, že se z časových důvodů nepodařilo zajistit účast vědců ze Sovětského svazu.

Zahájení sympozia se zúčastnil místopředseda ČSAV, ředitel Archeologického ústavu ČSAV v Brně akademik Josef Poulík, zástupce SAV, ředitel Archeologického ústavu SAV v Nitře prof. dr. Bohuslav Chropovský, DrSc., dále delegace Univerzity JEP, kterou tvořili prorektor prof. dr. Jaromír Vojtek, CSc., děkan filozofické fakulty prof. dr. Milan Kopecký, CSc., proděkan filozofické fakulty prof. dr. Josef Češka, CSc., proděkan filozofické fakulty a vedoucí katedry prehistorie doc. dr. Radko M. Pernička, CSc. a dále delegace stranických a správních složek Znojemska, kterou tvořili zástupce OV KSC Jaroslav Kosour, inspektorka odboru školství a kultury ONV Danka Gregorová a člen ideologické komise OV KSC a ředitel Jihomoravského muzea dr. Vědomil Vildomec. Z významných představitelů naší archeologie se jednání zúčastnili dále prof. dr. František Kalousek a prof. dr. Bohuslav Novotný, CSc.

Symposium zahájil vedoucí katedry prehistorie FF UJEP doc. dr. Radko M. Perníčka, CSc., zahajovací projevy pronesli pak prorektor prof. dr. Jaromír Vojtek, CSc., děkan FF prof. dr. Milan Kopecký, CSc. a vedoucí katedry prehistorie doc. dr. Radko M. Perníčka, CSc. Jednání dále pozdravili zástupci znojemského okresu Jaroslav Kosour a Danka Gregorová.

Po slavnostním zahájení začalo vlastní jednání sympozia. Započalo referáty, vztahujícími se k terénnímu výzkumu v Těšetících-Kyjovicích; zařazena byla též prohlídka současného stavu výzkumu na místě samém, spojená s hodnocením. Potom následovala řada přednášek teoretického rázu a posléze sdělení o nových výzkumech z období neolitu a eneolitu. Celkem bylo na sympoziu předneseno 25 referátů, které většinou lze označit za vědecky přínosné a metodicky novátorské. Bohatá a neformální diskuse se soustředila kromě úvah o interpretačních možnostech těšeticko-kyjovického kruhového opevněného objektu zejména na problémy formalizované deskripce archeologických pramenů, na otázky chronologické, dále na řešení problémů ekonomicko-sociální struktury společnosti vrcholného neolitu a posléze na obecné otázky aplikace marxistické metodologie v prehistorii.

V rámci sympozia se konala také celodenní exkurze po archeologických a kulturně-historických památkách jihozápadní Moravy. Účastníci exkurze si prohlédli Jihomoravské muzeum ve Znojmě, románskou rotundu na znojemském hradě, Muchovu Slovanskou epopej v Moravském Krumlově, Západomoravské muzeum v Třebíči, románsko-gotickou basiliku v Třebíči, dále archeologický výzkum na Hradisku u Kramolína, Starý Zámek u Jevišovic a Vildomcovu sbírku moravské malované keramiky v Boskovštejně.

Po závěrečné diskusi zhodnotil průběh sympozia přední znalec neolitu v Evropě dr. Hans Quitta z Německé akademie věd v Berlíně (NDR). Oceňoval výbornou úroveň většiny referátů, dobrou organizaci konference i neformální diskusi. Lokalitu v Těšetících-Kyjovicích pak označil za naleziště mimořádně důležité v celoevropském měřítku.

Vracíme se v tomto čísle Sborníku prací filozofické fakulty k sympoziu o neolitu střední Evropy několika fotografickými dokumenty (tab. I–II). Zároveň otiskujeme podstatnou část přednesených referátů ve snaze zpřístupnit tyto mnohdy velmi originální a cenné příspěvky co nejrychleji naší i zahraniční odborné veřejnosti. Byli bychom rádi, kdyby těšetické jednání se stalo podnětem k pravidelným setkáním našich i sprátených zahraničních specialistů-neolitiků.

СИМПОЗИУМ О НЕОЛИТЕ СРЕДНЕЙ ЕВРОПЫ В ТЕШЕТИЦАХ — КИЕВИЦАХ

В 1974 г. исполнилось десять лет со времени, когда кафедра предистории философского факультета Университета им. Яна Евангелиста Пуркине в Брно начала проводить совместно с Южноморавским музеем в г. Знојмо долговременные археологические исследования неолитического поселения с моравской расписной керамикой

в Сутнах вблизи Тешетиц—Киевиц. Хотя исследовательские работы проходили в начале нерегулярно и не в широком объеме, их десятилетия годовщина стала поводом для устройства конференции о проблемах среднеевропейского неолита.

Настоящая конференция, названная „Симпозиум о неолите средней Европы“, состоялась в период с 9 по 13 сентября 1974 г. на археологической базе в Тешетицах—Киевицах. В ней приняли участие около сорока чехословацких специалистов (не только археологов, но и специалисты смежных областей), далее шесть зарубежных исследователей, целый ряд заинтересованных лиц, представители различных организаций и студенты-археологи брненского факультета. Мы были очень рады участию коллег из социалистических стран — из Польской народной республики, Германской демократической республики и Венгерской народной республики; не удалось, к сожалению, обеспечить участие коллег из Советского Союза из-за короткого срока организационной подготовки.

В открытии симпозиума приняли участие заместитель председателя Чехословацкой Академии наук, директор Археологического института ЧСАН в Брно академик Йосиф Пцулик, заместитель Словацкой Академии наук, директор Археологического института САН в г. Нитра проф. д-р Богуслав Хроповский, доктор наук, далее делегация Университета им. Яна Евангелиста Пуркине, в составе которой были проректор проф. д-р Яромир Войтек, кандидат наук, декан философского факультета проф. д-р Милан Копецкий, кандидат наук, заместитель декана философского факультета проф. д-р Йосиф Чешка, кандидат наук, заместитель декана философского факультета и заведующий кафедрой предистории доц. д-р Радко Мартин Перничка, кандидат наук, и далее делегация партийных и административных организаций района г. Зноймо, членами которой являлись заместитель районного комитета КПЧ Ярослав Косоур, инспектор районного отдела народного образования Данка Грегорова и член идеологической комиссии районного комитета КПЧ и директор Южноморавского музея д-р Вedomил Вильдомец. Из выдающихся представителей нашей археологии приняли участие в конференции также проф. д-р Франтишек Калоусек и проф. д-р Богуслав Новотный, кандидат наук.

Симпозиум открыл заведующий кафедрой предистории философского факультета брненского университета доц. д-р Радко Мартин Перничка, кандидат наук, затем с докладами выступили проректор проф. д-р Яромир Войтек, кандидат наук, декан философского факультета проф. д-р Милан Копецкий, кандидат наук, и заведующий кафедрой предистории доц. д-р Радко Мартин Перничка, кандидат наук. Конференцию также приветствовали представители района г. Зноймо Ярослав Косоур и Данка Грегорова.

После торжественного открытия началась работа симпозиума. Затем были прочтаны доклады, касающиеся исследования местности в Тешетицах—Киевицах; в программу был также включен осмотр современного состояния исследуемой территории, связанный с оценкой. Потом следовал ряд лекций теоретического характера, а поздние были приведены данные о новых исследованиях со времени неолита и энеолита. На симпозиуме было заслушано в общем 25 докладов, многие из них являлись методически прогрессивными и внесут вклад в науку. Кроме рассуждений о возможностях интерпретации тешетицко-киевичского кольцевого укрепленного объекта началась оживленная и неформальная дискуссия, сосредоточенная главным образом на проблемах „формальной дескрипции“ археологических источников (т. е. точная регистрация найденных предметов), на вопросах хронологии, далее на решении проблем экономическо-социальной структуры общества позднего неолита и затем на общих вопросах аппликации марксистской методологии в археологии.

В программу симпозиума была включена поездка на весь день по археологическим и культурно-историческим памятникам югозападной Моравии. Участники экскурсии посетили Южноморавский музей в г. Зноймо, романскую ротонду в энеомском замке, Славянскую эпопею Мухи в Моравском Крумлове, Западноморавский музей и романско-готическую базилику в г. Тржебич, далее археологические раскопки на Градиске около Крамолина, Старый Замок вблизи Евишвиц и коллекцию моравской расписной керамики Вильдомеца в Босковштейне.

После заключительной дискуссии ход симпозиума оценил видный знаток неолита в Европе д-р Hans Quitta, сотрудник Германской Академии Наук в Берлине (ГДР). Он подчеркнул высокий уровень большинства докладов, хорошую организацию конференции и неформальные прения. Поселение в Тешетицах—Киевицах он назвал исключительно важным местом находок в общеевропейском масштабе.

В настоящем выпуске Сборника работ философского факультета мы публикуем несколько фотодокументов (табл. I—II) симпозиума о неолите средней Европы. Одновременно печатается значительная часть прочитанных на симпозиуме докладов с целью следать эти статьи, как можно быстрее, доступными для наших и зарубежных специалистов. Мы были бы очень рады, если бы тепштическая конференция стала импульсом для регулярных встреч наших и зарубежных специалистов-неолитиков.

Первел Алеш Бранднер

SYMPOSIUM ÜBER DAS NEOLITHIKUM MITTELEUROPAS IN TĚŠETICE-KYJOVICE

Im Jahre 1974 sind 10 Jahre seit dem Zeitpunkt verstrichen da der Katheder für Prähistorie der philosophischen Fakultät der Jan-Evangelista-Purkyně-Universität in Brno in Zusammenarbeit mit dem Südmährischen Museum in Znojmo eine langfristige archäologische Ausgrabung der neolithischen Siedlung mit mährischer be-malter Keramik in Sutny bei Těšetice-Kyjovice in Angriff nahm. Obwohl die Ausgrabungsarbeiten anfänglich nicht ganz regelmäßig und in hinlänglich weitreichendem Ausmaß erfolgten, bot das zehnjährige Ausgrabungsjubiläum Gelegenheit zur Abhaltung einer Konferenz zu den Problemen des mitteleuropäischen Neolithikums.

Diese als Symposium über das Neolithikum Mitteleuropas bezeichnete Konferenz fand in der Zeit vom 9. bis zum 13. September 1974 in der archäologischen Station in Těšetice-Kyjovice statt. Daran beteiligten sich gegen vierzig tschechoslowakische Fachleute — Archäologen und Spezialisten aus verwandten Fachgebieten —, ferner sechs ausländische Forscher, zahlreiche Interessenten, Vertreter verschiedener Organisationen und Institutionen sowie Hörer der Prähistorie des Katheders aus Brno. Besonders erfreulich war die Teilnahme von Spezialisten aus den sozialistischen Ländern, namentlich aus der Volksrepublik Polen, der Deutschen Demokratischen Republik und aus der Ungarischen Volksrepublik; es ist zu bedauern, daß aus Zeitgründen die Beteiligung von Wissenschaftlern aus der Sowjetunion nicht bewerkstelligt werden konnte.

An der Eröffnung des Symposiums beteiligte sich der stellvertretende Vorsitzende der Tschechoslowakischen Akademie der Wissenschaften, Direktor des Archäologischen Instituts der Akademie in Brno Akademiker Josef Poulík, als Vertreter der Slowakischen Akademie der Wissenschaften der Direktor des Archäologischen Instituts dieser Akademie in Nitra Prof. Dr. Bohuslav Chropovský, DrSc., ferner eine Delegation der Jan-Evangelista-Purkyně-Universität, bestehend aus Prorektor Prof. Dr. Jaromír Vojtek, CSc., Dekan der philosophischen Fakultät Prof. Dr. Milan Kopecký, CSc., Prodekan der philosophischen Fakultät und Leiter des Katheders für Prähistorie Doz. Dr. Radko M. Pernička, CSc., ferner eine Delegation der Partei- und Verwaltungsinstitutionen des Bezirkes Znojmo; diese bestand aus dem Vertreter des Bezirkskomitees der KPTsch Jaroslav Kosour, der Inspekteurin der Sektion für Schulwesen und Kultur des Bezirksnationalausschusses Danka Gregorová und dem Mitglied der ideologischen Kommission des Bezirkskomitees der KPTsch und Direktor des Südmährischen Museums Dr. Vědomil Vildomec. Von den bedeutenden Repräsentanten unserer Archäologie beteiligten sich an den Verhandlungen ferner Prof. Dr. František Kalousek und Prof. Dr. Bohuslav Novotný, CSc.

Das Symposium wurde vom Leiter des Katheders für Prähistorie der philosophischen Fakultät der Jan-Evangelista-Purkyně-Universität Doz. Dr. Radko M. Pernička, CSc., eröffnet, die Eröffnungsreden hielten sodann Prorektor Prof. Dr. Jaromír Vojtek, CSc., Dekan der philosophischen Fakultät Prof. Dr. Milan Kopecký, CSc. und der Leiter des Katheders für Prähistorie Doz. Dr. Radko M. Pernička, CSc. Begrüßungsansprachen bei den Verhandlungen hielten ferner Jaroslav Kosour und Danka Gregorová als Repräsentanten des Bezirkes Znojmo.

Nach der festlichen Eröffnung begannen die eigentlichen Symposiumsverhandlungen. Sie wurden mit Referaten unter Bezugnahme auf die Terrainausgrabung in

Těšetice–Kyjovice eingeleitet; auf dem Programm stand auch eine Besichtigung der Ausgrabung im gegenwärtigen Zustand an Ort und Stelle in Verbindung mit einer entsprechenden Wertung. Dann folgten zahlreiche Vorträge theoretischen Charakters und schließlich Mitteilungen über neue Ausgrabungen aus der Zeit des Neolithikums und Aneolithikums. Insgesamt wurden bei diesem Symposium 25 Referate gehalten, von denen einige als wissenschaftlich fruchtbringend und methodisch bahnbrechend bezeichnet werden können. Die reichhaltige und unformelle Diskussion konzentrierte sich, abgesehen von Erwägungen über die Interpretationsmöglichkeiten des kreisrunden befestigten Objektes in Těšetice–Kyjovice, insbesondere auf die Probleme einer formalisierten Deskription archäologischer Quellen, auf chronologische Fragen, ferner auf die Lösung von Problemen der Wirtschafts- und Sozialstruktur der Gesellschaft in der Blütezeit des Neolithikums und schließlich auf allgemeine Fragen der Applikation der marxistischen Methodologie in der Prähistorie.

Im Rahmen des Symposiums fand auch eine ganztägige Exkursion zu den archäologischen und kulturgeschichtlichen Denkmälern Südwestmährens statt. Die Exkursionsteilnehmer besichtigten das Südmährische Museum in Znojmo, die romanische Rotunde auf der Burg Znojmo, die Slawische Epopöe Muchas in Moravský Krumlov, das Westmährische Museum in Třebíč, die romanisch-gotische Basilika in Třebíč, ferner die archäologische Ausgrabung in Hradisko bei Kramolín, Starý Zámek bei Jevišovice und die Vildomecsche Sammlung mährischer bemalter Keramik in Boskovštejn.

Nach der Schlußdiskussion würdigte der führende Kenner des Neolithikums in Europa Dr. Hans Quitta von der Deutschen Akademie der Wissenschaften in Berlin (DDR) den Verlauf des Symposiums. Er zollte hohe Wertschätzung dem hervorragenden Niveau der meisten Referate, der trefflichen Organisation der Konferenz sowie der unformellen Diskussion. Die Lokalität in Těšetice–Kyjovice bezeichnete er sodann als einen im gesamteuropäischen Maßstab außerordentlich wichtigen Fundort.

Wir kommen in dieser Nummer des Sammelwerkes Sborník prací filozofické fakulty auf das Symposium über das Neolithikum Mitteleuropas mit einigen Lichtbilddokumenten zurück (Taf. I–II). Zugleich bringen wir einen wesentlichen Teil der vorgebrachten Referate zum Abdruck, geleitet von Streben, diese, vielfach höchst originellen und wertvollen Beiträge möglichst rasch unserer sowie der ausländischen Fachöffentlichkeit zu erschießen. Wir wären froh, wenn die Verhandlungen von Těšetice den Anstoß zu regelmäßigen Begegnungen unserer und befreundeter ausländischer Spezialisten für das Neolithikum bilden würden.

Übersetzt von Dr. Alfons Hubala

